

Maahanmuuttaneisiin aikuisiin kohdistuvat kielitaitoehdot ja kielitaidon testiarviointi jaetun vastuun kysymyksinä

Mari Honko

mari.h.honko@jyu.fi

<https://www.jyu.fi/fi/henkilot/mari-honko>

Taustalla

- Olemassa olevat ja tiukentuvat kansallisia kieliä koskevat kielitaitovaatimukset
 - Suomessa mm. Kansalaisuuslaki 2003, Orpon hallitusohjelma 2023, Ulkomaalaislain uudistus
 - muualla Euroopassa mm. oleskelunluvan ja kansalaisuuden kielitaitovaatimukset, KoS-testien yksikielistäminen (esim. ALTE & CoE 2018; ALTE LAMI 2023; Sherman ym. 2024)
- Teoriat, tiedot ja uskomukset kielitaidon ja integraation kytköksistä
- Vastuu(llisuus) päätöksenteossa
 - kysymys kielitaidon normittamisesta ja portinvartioinnista
 - kysymys vaatimusten kohdentamisesta ja sopivasta vaatimustasosta
 - kysymys kielitaidon osoittamisen tavoista

Integraatioteorioista

- Yksi- ja kaksisuuntaiset mallit

Rauhut & Laine 2023: Theorising immigrant integration: a critical examination.

- "gap analysis" perinne

Macuchova & Rauhut 2023: Measuring immigrant integration – determining how, what and who.

- Kuuluvuuden tunne, kiinnittyneisyys, henkilökohtaisten tavoitteiden, osallisuuden ja osallistumisen yksilölliset ja muuntuvat polut
- Vastuu(llisuus) katseen kohdistamisessa

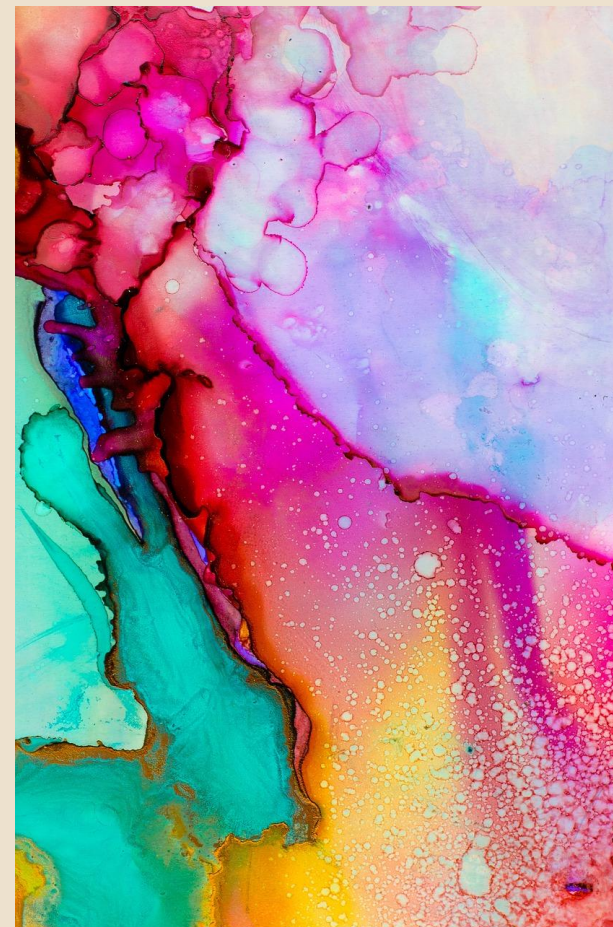

Mistä kielitaitoehtoihin ja niihin kytkeytyvään testiarvioinnin vastuullisuus syntyy?

- Tietoperustaisuus

- Tutkimustiedon vähäisyys, pirstaleisuus – ja suoranainen puute
 - Pitkittäistutkimusten yleiset haasteet
 - Rekisteritiedon rajallisuus ja rajatut käyttömahdollisuudet
 - Vaikuttavuuden tutkimuksen vaikeus
 - dynaamiset ilmiöt eivät mahdu muutamaan muuttujaan; syy-seuraus-suhteet monimutkaisia
 - tilastollisesti edustavaa otosta vaikea määrittää saati tavoittaa
 - yksilöiden todet todellisuudet pakenevat todennäköisyyksiä
- Vastuu(llisuus)
 - tutkimuksen suuntaamisessa
 - tutkimusrahoituksen suuntaamisessa
 - tutkitun tiedon hyödyntämisessä

Mistä kielitaitoehtoihin ja niihin kytkeytyvään testiarvioinnin vastuullisuus syntyy?

- Toimijat

- Kriittisen kielitaidon arvioinnin viitekehys

(Messick 1989; Foucault, Bourdieu; ks. Shohamy 2022)

Justice-oriented assessment

(Randall et al. 2022; ALTE 2023: MS 18)

- Testijärjestelmässä mm.
 - Sisäinen laadunvalvonta
(ks. Ahola, Neittaanmäki, Hirvelä 2024)
 - Tutkimuspohjainen kehittäminen
(ks. esim. Halonen ym. 2024; Ahola, Honko & Huhta 2024;)
 - Yhteiskunnallinen vuorovaikutus
 - KV-yhteistyö
- Vastuu(llisuus) päätöksentekijöistä testiarvioinnin toteuttajiin ja tulosten tulkitsijoihin

Mistä kielitaitoehtoihin ja niihin kytkeytyvään testiarvioinnin vastuullisuus syntyy?

- Toimijat 2

- Missä on osallistuja?
 - Osallistujan vastuu omasta toiminnastaan.
 - Osallistujan osallisuus, toimijuus, ääni tutkimuksessa.
 - Osallistujan kokemus, näkemys, tieto päätöksenteossa.
- Vastuu(llisuus) yksilön ja sosiokulttuuristen näkökulmien huomioimisesta

Carlsen, Rocca & Machetti 2023

Bloemraad, Esses, Kymlicka & Zhou 2023.

IMPACT selvittää

Aikuisten suomen- ja ruotsinoppijoiden

- kielitaitoa ja kielenkäyttötottumuksia sekä muutoksia näissä
- näkemyksiä kielitaitovaatimuksista ja niiden vaikuttavuudesta Suomessa
- omakohtaisia kokemuksia
 - kielitaitotarpeista ja oman kielitaidon riittävydestä Suomessa
 - toiminnallista kielitaitoa mittaavaan kielitestiin osallistumisesta
 - kielitutkinnon suorittamisen vaikutuksista.

WP 1

Rekisteritieto: tutkintotulokset, taustatietoa

Kysely 1

Kysely 2

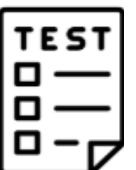
Suomessa asumisen
keston pidentyessä

YKI SU RU

KT YT

(2012 -) 2018 – 2024

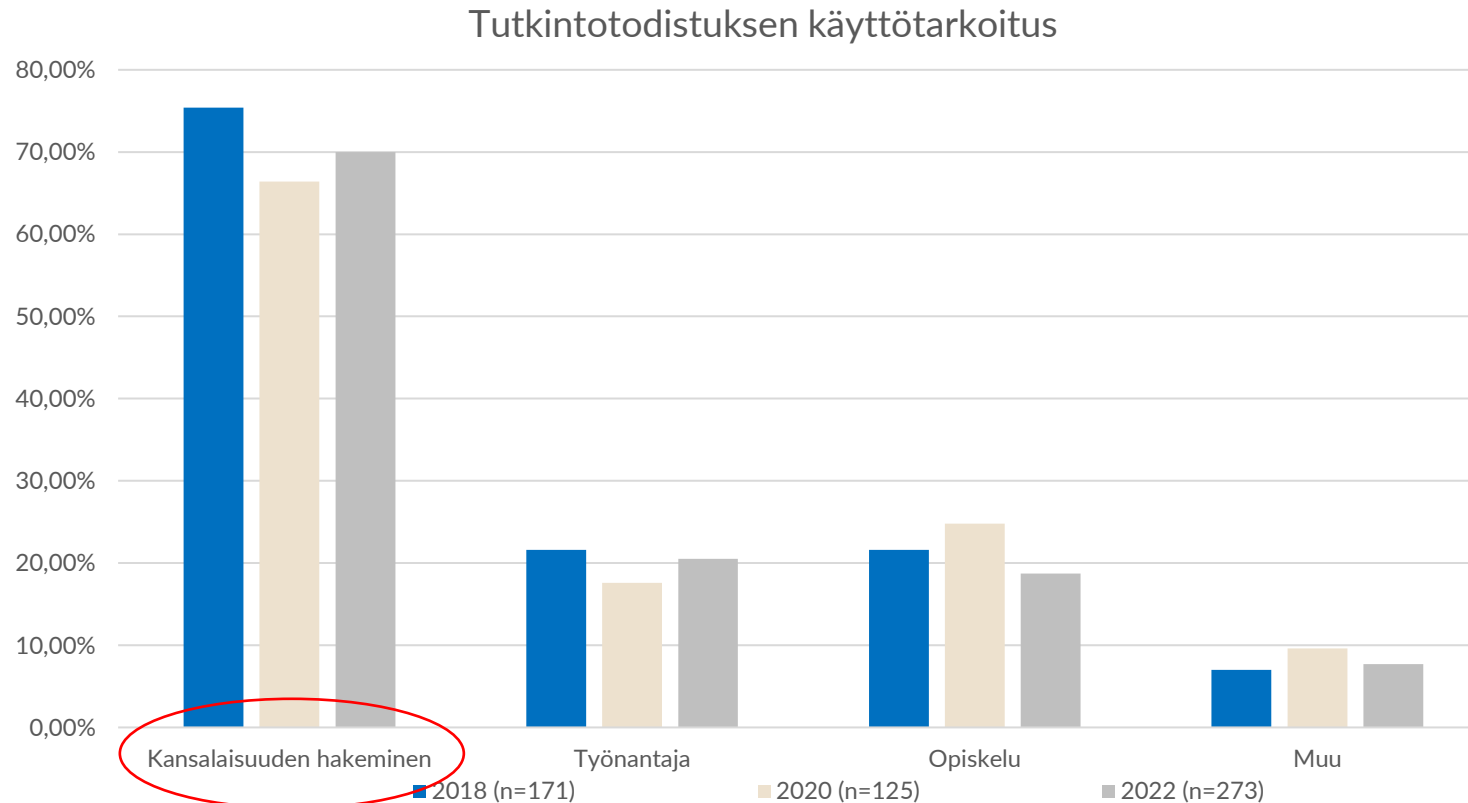
Aineisto (WP1)

- **YKI-rekisteritieto:** tutkintotaso, arviointitulos, taustakysely vuosilta 2018, 2020, 2022
- **Kysely 1 (n=569_s):** kokemukset kielitestiin osallistumisesta vaikutuksineen
 - myös mm. tietoa suomen kielen käytön määrästä ja laadusta, taustatietoa
- **Kysely 2 (n= 628_s):** näkemykset kielitaitovaatimuksista ja eri kielten osaamisen tärkeydestä Suomessa, kokemukset kielitaitovaatimusten myönteisistä ja kielteisistä vaikutuksista
 - myös mm. itsearviointitietoa kielitaidosta, taustatietoa

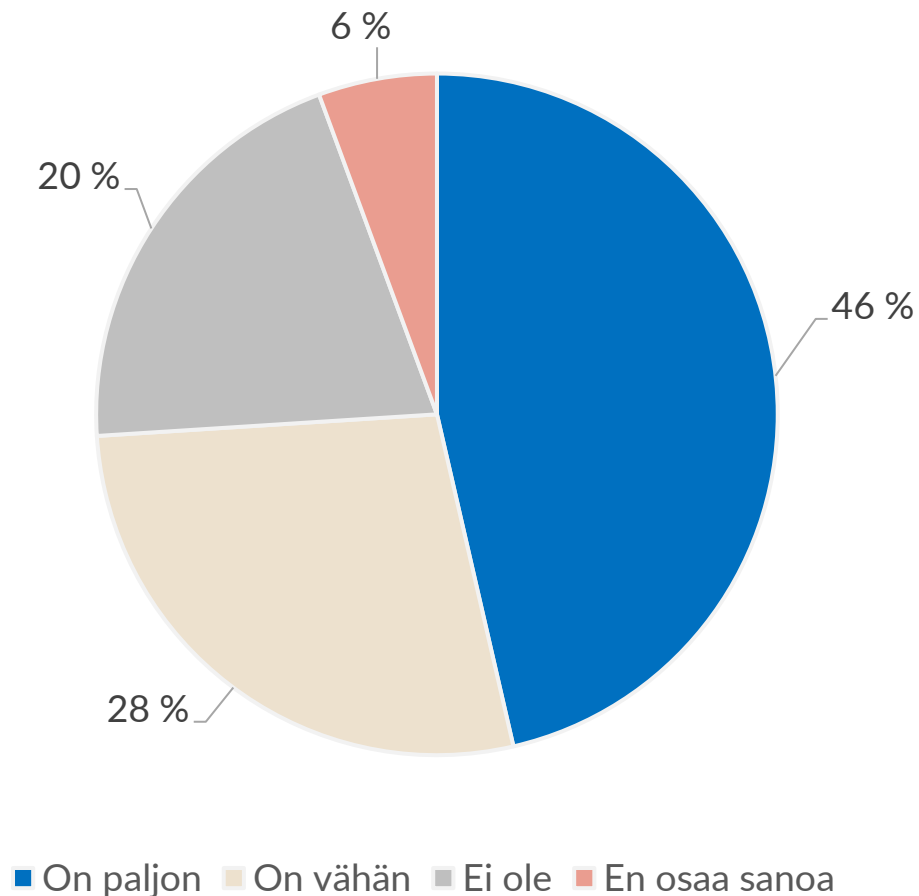
Kielitaidon todentamisen tarve ja vaikutukset

Vaikuttavuus (oman elämän mahdollisuudet, n=569)

Onko YKI-tutkintoon osallistuminen (valmistautuminen ja todistuksen saaminen) mielestäsi vaikuttanut mahdollisuuksiin **parantaa omaa elämää ja tulevaisuutta**

...perheen ja
lähipiirin...

...rohkeuteen toimia
uusissa tilanteissa...

...vaikuttaa
suomalaisessa
yhteiskunnassa...

Vaikuttavuus (oman kielitaitotavoitteen saavuttaminen)

Kansalaisuus – nostoja avovastauksista

"Se antoi minulle paljon **varmuutta** omassa elämässäni. Koska on ihan eri asia, kun sinulla on Suomen kansalaisuus ja Suomi on sinun maa, ei vain oleskelupaikka. Huomasin, että Suomen kansalaisuuden oleminen hyvin paljon **vaikuttaa viranomaisten asenteiden** sinun kohdalta."

"I just felt myself **more home**."

"**Identify** among people and to myself. It affected **mentally and** then **to actual life**."

"My life in Finland **hasn't changed**. I do not speak Finnish in my everyday life: neither at home nor at work.

Psychologically, life is much easier right now and I don't need to worry about being deported no matter what happens in my life.

It also became easier to travel which was the purpose of the **EU citizenship** in the first place. Now I can also live and work in other EU countries when local economy goes to ****it**."

"En saanut kansalaisuutta ja **syy on seuraus**."

Jaettu vastuu

- Tietoon pohjautuvasta päätöksenteosta
- Integraation eri ulottuvuuksien huomioimisesta
- Integraation toteutumisesta
- Pääsystä, osallisuuksista ja pärjäämisistä
- Asenneilmapiiristä
- Muutoksista
- Testiarvioinnin laadusta; tulosten eettisestä käytöstä
- Tutkimuksen laadusta; tutkimusedellytyksistä
- Ihmisistä, joiden elämää kielitaitoehdot ja kielitestit määrittävät.

KIITOS!